

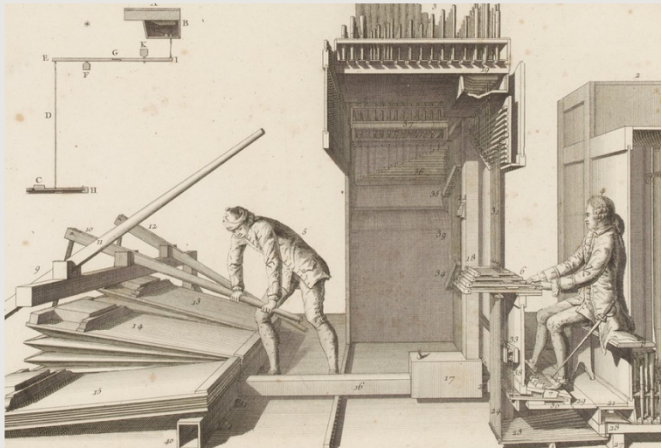

Stichting De Rijckere-orgel 1776
Sint-Augustinuskerk, Zuidsingel 70, Middelburg
www.derijckereorgel.nl

De Rijckere-Festival | 26 & 27 juni 2026

De Rijckere-orgel 250 jaar!

concerten - educatie - historische instrumentenbouw

Een evenement in
samenwerking met

VERSCHUUREN
ORGELBOUW bv

sinds 1891

Instrumenten-
bouw
collectief
Gent

Rijksdienst
voor
Cultureel
Erfgoed

Inhoud

1. Welkom... **3**
2. Programmaoverzicht... **5**
3. Programma vrijdag 26 juni 2026, 20.00 uur... **7**
4. Programma zaterdag 27 juni 2026, 11.00 uur... **17**
5. Programma zaterdag 27 juni 2026, 13.00 uur... **18**
6. Programma zaterdag 27 juni 2026, 14.30 uur... **21**
7. Programma zaterdag 27 juni 2026, 16.00 uur... **22**
8. Programma zaterdag 27 juni 2026, 20.00 uur... **25**
9. Het De Rijckere-orgel uit 1776... **29**
10. Medewerkenden... **32**
11. Met dank aan... **36**
12. Partners... **37**
13. Stichting De Rijckere-orgel 1776... **38**
14. Masterclass met Andrés Cea Galán... **40**

Colofon

Stichting De Rijckere-orgel 1776

Programmering & teksten: André Poortvliet

Partner: Stichting Orgelstad Middelburg

Drukwerk: Drukkerij Van Keulen, Serooskerke

Dit De Rijckere-Festival is mogelijk
gemaakt door financiële ondersteuning
van Gemeente Middelburg en
het Familiefonds Hurgronje

Familiefonds
Hurgronje

Welkom

250 jaar na de feestelijke ingebruikname van het De Rijckere-orgel in Axel is de restauratie en reconstructie eindelijk helemaal voltooid. De jarige staat er stralend en jeugdig bij vandaag! Namens Stichting De Rijckere-orgel 1776 van harte welkom bij de activiteiten om deze verjaardag feestelijk met u te vieren!

Zo'n zes jaar geleden kochten we het unieke De Rijckere-orgel van de Protestantse gemeente in Beek waar het in 1924 vanuit Axel op een weinig subtiel manier naar toe verhuisde. We zijn ervan overtuigd dat de vakkundige restauratie en verplaatsing naar Middelburg door Verschuieren Orgelbouw en onder begeleiding van onze adviseur Rog r van Dijk, met meer respect voor het orgel zijn uitgevoerd dan de overplaatsing destijds vanuit Axel naar Beek. Dat we vandaag door het fantastische werk van beeldsnijder Christian Counet en de decoratie door Jaap Geluk en Barre Verkerke heel dicht bij de oorspronkelijke uiterlijke verschijningsvorm zijn uitgekomen is uniek. Wij begrijpen heel goed dat de Middelburgse magistratuur na het zien  n horen van dit unieke instrument in Axel, de gebroeders De Rijckere in 1779 de bouw van het nieuwe orgel van de Oostkerk toevertrouwden; u na vanavond ongetwijfeld ook. Dat deze twee instrumenten "tot leringhe ende vermaeck" van velen nog lang in goede gezondheid en voorspoed in het Middelburgse muziekleven samen mogen optrekken!

Dank!

We zijn zeer dankbaar voor alle steun die we tijdens het gehele project hebben ervaren. Donateurs, adoptanten van registers, vrijwilligers, en natuurlijk de bijdragen van een flink aantal fondsen en stichtingen voor zowel de aankoop als de restauratie en plaatsing van het instrument. De subsidie van de Provincie Zeeland was hierbij van doorslaggevend belang. Ook zijn we het kerkbestuur van de Oud-Katholieke Parochie Middelburg veel dank verschuldigd voor de geboden mogelijkheden in de Sint-Augustinuskerk en de onmisbare hulp en inzet van vele vrijwilligers. De namen van de fondsen en instanties vindt u in dit boekje vermeld.

Veel dank aan u allen!

Het *De Rijckere-Festival* is ingericht vanuit drie inhoudelijke lijnen:

- *concerten* waarin het 250 jaar jonge orgel tot klinken komt in divers repertoire
- *educatie*: activiteiten voor jong en oud, van Doe-orgel tot het lecturerecital
- *historische instrumentenbouw*: presentaties door jonge bouwers en een paneldiscussie waarin we de toekomst van historische orgelbouw verkennen.

We wensen u een muzikaal, leerzaam en inspirerend weekend toe en drinken na afloop van de avondconcerten graag een glas De Rijckere-wijn met u.

Van harte welkom!

Het bestuur van Stichting De Rijckere-orgel 1776,

Gerard Boot, André Poortvliet en Bram de Wolf

Programmaoverzicht

Vrijdag 26 juni 2026

20.00 uur – OPENINGSCONCERT

- Presentatie van de ornamenten op de orgelkas
- Concert door André Poortvliet en vocaal ensemble Psallentes
o.l.v. Hendrik Vanden Abeele: *Messa della Madonna* van Girolamo Frescobaldi
- Feestelijke receptie: proost op het 250-jarige De Rijckere-orgel

Zaterdag 27 juni 2026

11.00 uur – ORGELKIDS!

OrgelKids is een bewezen concept. Kinderen tot en met 12 jaar gaan zelf een orgel bouwen. Aansluitend is er uitleg over het De Rijckere-orgel en kunnen kinderen het orgel zelf uitproberen.

13.00 uur – LECTURE-RECITAL door Kamiel Dockx en ensemble Consort of Voices
Pulchra es, amica mea: een ontdekkingsstocht naar nieuwe klanken met muziek van Palestrina, Bassano, Cabezón, Titelouze en Frescobaldi

14.30 uur – PANELDISCUSSIE onder leiding van Rein van der Kluit
De toekomst van historische orgelbouw: tussen dromen en uitdagingen

16.00 uur – EXCURSIE & CONCERT door Gerard Boot en Bram de Wolf
Organisten uit Rome: Frescobaldi, Rossi, Ferrini, Pasquini en Zipoli

20.00 uur – FEESTELIJK SLOTCONCERT door Bernard Foccroulle
Italië en de Zuidelijke Nederlanden: Valente, Merula, Frescobaldi, Bull, Cornet, Van den Kerckhoven

Op zaterdag zijn er -naast het De Rijckere-orgel- drie unieke klavierinstrumenten te bewonderen, gerealiseerd door een nieuwe generatie bouwers: een claviorganum (dat centraal staat in het lecturerecital zaterdag om 13.00 uur) en twee klavechorden.

FIORI MVSICALI

D I

DIVERSE COMPOSITIONI

TOCCATE KIRIE CANZONI

CAPRICCI, E RECERCARI

IN PARTITVRA A QVATTRO

VTILI PER SONATORI

AVTORE

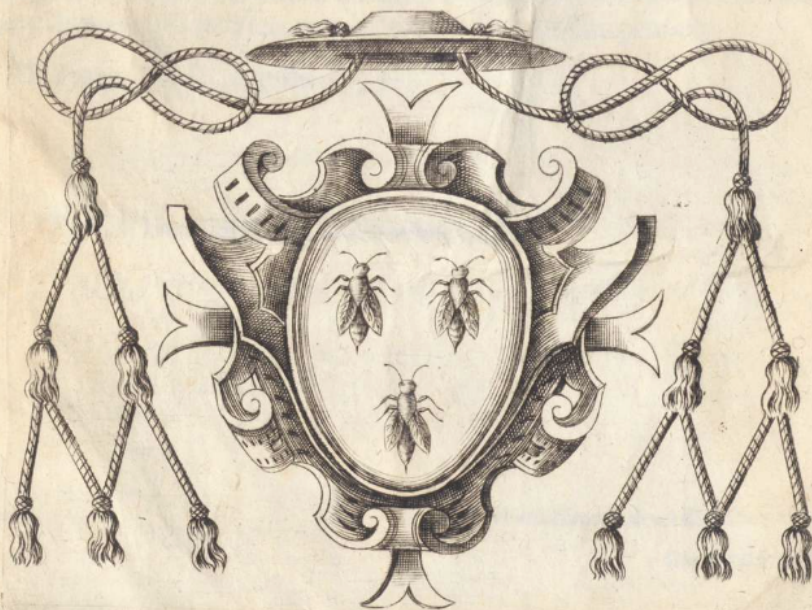
GIROLAMO FRESCOBALDI

ORGANISTA DI SAN PIETRO

DI ROMA.

OPERA DVODECIMA.

CON PRIVILEGIO.

IN VENETIA,

Programma vrijdag 26 juni 2026, 20.00 uur

OPENINGSCONCERT

- Welkom door Gerard Boot, voorzitter van Stichting De Rijkere-orgel 1776
- Presentatie van de ornamenten op de orgelkas
- Toelichting door decorateur Barre Verkerke
- Concert door André Poortvliet en Psallentes o.l.v. Hendrik Vanden Abeele
Psallentes bestaat uit Sarah Van Mol (ook solo), Veerle Van Roosbroeck, Renate Weytjens (sopranen); Elisabeth Colson, Barbara Somers en Clare Wilkinson

Messa della Madonna

Orgelmuziek uit *Fiori Musicali – Messa della Madonna* (Venetië, 1635) en *Secondo Libro di Toccata* (Rome, 1627) van Girolamo Frescobaldi (1583-1643).

Programma

Beata es Maria – responsorium vocaal

Toccata avanti la Messa orgel

Gaudeamus – introitus vocaal

Kyrie alternatim

Kyrie	orgel
Kyrie eleison	vocaal
Kyrie	orgel
Christe eleison	vocaal
Christe	orgel
Christe eleison	vocaal
Kyrie	orgel
Kyrie eleison	vocaal
Kyrie	orgel

Toccata I orgel

Motet *Tota Pulchra es* (Ms. Carlo G.) vocaal & orgel

Canzon dopo l'Epistola orgel

Magnificat Secundi Toni (alternatim) vocaal & orgel

Ricercar dopo il Credo	orgel
<i>Regnum mundi</i> – Responsorium	vocaal
<i>Veni sponsa Christi</i> – antifoon	
Toccata avanta il Ricercar	orgel
Ricercare con obbligo di cantare la quinta parte	vocaal & orgel
Ave Maria – antifoon (met andere antifonen)	vocaal
Toccata per l'Elevazione	orgel
Ave Maris Stella (alternatim)	
Ave Maris Stella	vocaal
Sumens illud Ave Gabrielis ore	orgel
Solve vincla reis	vocaal
Monstra te esse matrem	orgel
Virgo singularis	vocaal
Vitam praesta puram	orgel
Sit laus Deo Patri	vocaal
Amen	orgel
Bergamasca – <i>Chi questa Bergamasca sonarà non pocho impererà</i>	orgel
Motet <i>Sub umra illius</i> uit Ms. Carlo G.	vocaal & orgel
Capriccio sopra <i>la Girolmeta</i>	orgel
<i>Beata es Maria</i> – responsorium	vocaal

Programmatoelichting *Messa della Madonna*

Girolamo Frescobaldi was zonder twijfel één van de beroemdste organisten in het zeventiende eeuwse Europa. Er zijn enkele teksten van tijdgenoten die zijn internationale faam benadrukken. Zo schrijft Severo Bonini (1582-1663): *‘Girolamo Frescobaldi [...] ontdekte een nieuwe manier van spelen op klavecimbel; een manier die wereldwijd omarmd werd, zoals iedereen weet, en tegenwoordig wordt iedereen die niet volgens zijn stijl speelt, niet gewaardeerd. Zijn roem weerklinkt overal en zijn manuscripten en gedrukte werken getuigen hiervan [...], waarin een wonderbaarlijke kunst te bewonderen is’*.¹

Gedurende zijn leven publiceerde Frescobaldi een groot aantal werken voor orgel en klavecimbel. Eén van zijn laatste werken is *Fiori musicali* dat in 1635 in Venetië gedrukt werd. Het werk bestaat uit liturgische orgelmuziek en bevat drie orgelmissen (*‘della Domenica’*, *‘delli Apostoli’* en *‘della Madonna’*). Vanavond wordt de *Messa della Madonna* integraal uitgevoerd, aangevuld met enkele werken uit zijn *Libro Secondo* (Rome, 1627).

Fiori musicali is opgedragen aan de adellijke Barberini-familie. Dit blijkt overduidelijk uit de titelpagina (zie pagina 6) dat het familiewapen van de Barberini’s bevat. Het werk moet dan ook worden begrepen vanuit de culturele wereld van het zeventiende-eeuwse Rome, waarin de Barberini’s als vooraanstaande beschermheren van kunst, wetenschap en religie een centrale rol speelden. Onder paus Maffeo Barberini (Urbanus VIII) groeide Rome uit tot een belangrijk centrum van artistieke vernieuwing. Frescobaldi stond nauw in verbinding met de culturele en intellectuele kringen rond het pauselijke hof, waar muziek, literatuur en beeldende kunst elkaar wederzijds beïnvloedden. De bundel *Fiori musicali* weerspiegelt dan ook de verfijnde en spirituele cultuur van de Barberini’s, waarin religieuze devotie en geleerdheid hand in hand gingen.

Titel en duiding

Frescobaldi was niet de eerste die de titel *Fiori musicali* gebruikte. In de zestiende en zeventiende eeuw verwees deze titel naar een zorgvuldig samengestelde verzameling van één of meerdere componisten. Er zijn tientallen voorbeelden van soortgelijke titels: zo publiceerde Giacomo Vincenti in 1587 en 1588 twee boeken met vocale muziek met als titel: *Fiori musicali di diversi auttori a tre voci*. Pierre Phalèse bracht in 1604 in Antwerpen *Fiori musicali a tre voce* op de markt, een uitgave die diverse herdrukken beleefde. Frescobaldi was overigens in 1608 in Antwerpen om zijn eerste publicatie *Madrigali a 5 voci* voor te bereiden in het drukkersatelier van Phalèse en

¹ Severo Bonini, *Prima parte de' discorsi e regole sopra la musica* (1649–1650)

maakte toen al kennis met eerdere publicaties van deze drukker.

De titel *Fiori musicali* is bij Frescobaldi echter meer dan een aantrekkelijke naam voor een muziekgave. Het werk kan gezien worden als een muzikale anthologie (bloemlezing): een selectie van zijn meest geslaagde werken, samengesteld uit composities die mogelijk over een lange periode zijn ontstaan. In het werk zijn alle belangrijke orgelgenres vertegenwoordigd: recercar (6), canzona (5), capriccio (2), toccata (8) en orgelvers (26), gebaseerd op het Gregoriaanse *Kyrie eleison*.

In de literatuur wordt gewezen op tuinen- en bloemenmetaforen als sleutels om het werk beter te begrijpen (Cypess, 2022). Er bestond in de zeventiende eeuw een grote belangstelling voor bloemen: een belangstelling die de werelden van natuurfilosofie, geneeskunde, theologie en handel in het vroegmoderne Europa beheerste. Tuinen waren toen plaatsen van contemplatie, zintuiglijke ervaring, kennis, spiritualiteit en kunst. *Fiori musicali* is te begrijpen als een muzikale tuin: een zorgvuldig geordende verzameling die variatie en eenheid combineert. Opvallende inzichten van Cypess zijn:

- De afwisseling van stijlen en vormen is geen toeval maar onderdeel van een groter gepland ontwerp zoals dat van een barokke tuin. De dramaturgie van de volledige miscycli komt alleen tot recht als een deze volledig uitgevoerd wordt, inclusief de alternatim-praktijk waarin vocale muziek en orgelmuziek met elkaar in dialoog gaan;
- Zoals een baroktuin verschillende bloemen bevat die samen één ontwerp vormen, combineert Frescobaldi voortdurend verschillende contrapuntische technieken en karakters. De luisteraar moet telkens iets nieuws ontdekken;
- De toccata's hebben bijzondere functies. Zij kunnen een gevoel van stilstand en tijdsloosheid oproepen. De *Toccata per l'Elevazione* met de sterk harmonische spanning en hun "*sustained moods of passionate mysticism*" (Silbiger, 1980) is als een besloten tuin: een plaats waar men zich tijdelijk onttrekt aan het gewone leven en ruimte krijgt voor contemplatie;
- De muziek van *Fiori musicali* krijgt binnen deze denkwereld de functie van de tuin als plaats van rust, contemplatie en zelfs genezing. Zoals kruiden het lichaam konden helen, kon muziek de ziel genezen.

Notatie- en uitvoeringspraktijk

Op de titelpagina staat: IN PARTITVRA A QVATTRO. Dit duidt op de wijze waarop Frescobaldi de muziek liet drukken: niet op twee notenbalken zoals vandaag gebruikelijk is, maar in partituurnotatie waarbij elke stem een eigen notenbalk (en eigen sleutels) heeft. Hierdoor is het contrapunt beter te volgen. Sinds de zestiende

eeuw was deze notatiewijze gebruikelijk voor polyfone muziek (zie bijvoorbeeld werken van Battiferri, Buxtehude, Flor, Fontana, Froberger, Roberday en Scheidt). Frescobaldi verdedigt deze notatiewijze in het voorwoord:

'Ik vind het van groot belang dat organisten van partituur kunnen spelen; niet alleen voor degenen die de behoefte voelen om zich serieus in dergelijke composities te verdiepen – maar dit materiaal dient noodzakelijkerwijs als een duidelijke afbakening om de ware virtuozen te karakteriseren en te onderscheiden van de onwetenden – ik heb niets anders nodig, behalve dat ervaring de meester van alle dingen is: wie vooruitgang wil boeken in deze kunst, moet het uitproberen en de waarheid van wat ik heb gezegd zelf ervaren, en hij zal zien hoeveel baat hij erbij heeft'.²

Wat de uitvoeringspraktijk betreft is kennis van de Romeinse orgels uit Frescobaldi's tijd essentieel. Deze instrumenten hadden doorgaans een klavieromvang van C/E-f³ (kort octaaf, 50 noten) en een plenum dat gebaseerd is op een Principale 16'. De muziek in *Fiori musicali* is gecomponeerd binnen een compact bereik van F-f² (op een enkele uitzondering na), zodat uitvoering op zowel 8' als 12' voets-orgels mogelijk is (C- of F-klavier). Daarnaast is het mogelijk veel werken een octaaf hoger te spelen dan genoteerd (met bijvoorbeeld de Principale 16'). Hierdoor wordt het aantal klankmogelijkheden sterk vergroot. Voor de *Toccata per l'Elevazione* wordt doorgaans het *Voce Umana*-register gedacht. In Rome en Lazio was dit register echter onbekend in de gehele zeventiende eeuw. De combinatie Principale 8' en *tremolo* sluit daarom beter aan bij Frescobaldi's praktijk.

Commentaar bij enkele werken

De *Canzon dopo l'Epistola* is een tweedelig werk, gebaseerd op de '*bassa fiammenga*' een Vlaams basthema dat grote bekendheid genoot in de zeventiende eeuw (zie ook het concert van Bernard Foccroulle).

Bij het *Recercar con obbligo di cantare la quinta parte* presenteert Frescobaldi een raadsel, voorzien van een motto van de beroemde dichter Francesco Petrarca (1304-1374): '*Intendomi chi puo che m'intend'io*' dat vertaald kan worden als: '*Wie mij begrijpt, begrijpe mij — want ik begrijp mijzelf.*'

In de voorgaande tekst van Petrarca staat: '*I' die' in guarda a San Pietro, or non più, no'* (*Ik mocht de Sint-Pieterskerk bewaken; nu niet meer, nee*). Deze raadselachtige passage heeft musicologen lange tijd beziggehouden. Mogelijk verwijst Frescobaldi naar zijn positie als organist van de Sint-Pieter, wellicht met een onderton van onvrede of persoonlijke twijfel, maar de precieze betekenis blijft onduidelijk en heeft aanleiding gegeven tot uiteenlopende interpretaties.

² Girolamo Frescobaldi: *Fiori musicali* (Venezia, 1635) – *al lettore*

De *Toccata per l'Elevazion* is gecomponeerd in de vierde toon. Volgens Frescobaldi's tijdgenoot Diruta (*Il Transilvano*, 1609) is het karakter van deze toonsoort 'betreurenswaardig, droevig en treurig'.³

Bergamasca is een van de hoogtepunten van de collectie: het stuk bestaat uit zeven delen die vier thema's uitwerken, die zijn afgeleid van het thema van de oorspronkelijke volksmelodie. Deze vier thema's worden aan het slot op virtueuze wijze met elkaar gecombineerd. Boven dit werk merkt de componist op: "*Wie deze Bergamasca speelt, zal er niet weinig van leren*".⁴

Ook de *Capriccio sopra la Girolmeta* bestaat uit meerdere delen; Frescobaldi ontleent hier twee thema's aan de volksmelodie La Girometta. Suggereert de verbastering van de oorspronkelijke titel een humoristisch zelfportret van Girolamo, ergens tussen serieus en geestig in?

Invloed

Fiori musicali is een van de meest invloedrijke verzamelingen in de geschiedenis van de Europese muziek. Het werk inspireerde Italiaanse componisten bij hun publicaties (Salvatore, Croci, Fasolo, Storace), maar had ook invloed boven de Alpen. Zo zijn Anton Scherers *Operum musicorum secundum* (1664) en Johann Caspar Kerll's *Modulatio organica* (1683) niet denkbaar zonder de invloed van Frescobaldi. Johann Sebastian Bach maakte in 1714 een kopie van het werk voor eigen gebruik. Ook Carl Philipp Emanuel Bach, Johann Kirnberger en Johann Nikolaus Forkel kenden en waardeerden *Fiori musicali*. Jan Dismas Zelenka arrangeerde enkele delen voor orkest en Johann Joseph Fux gebruikte werken uit *Fiori musicali* als model voor de strenge stijl in zijn *Gradus ad Parnassum* (1725).

Werken uit het Libro Secondo

Naast de *Messe della Madonna* staan er drie werken uit het *Libro Secondo* van Frescobaldi op het programma. *Toccata I* opent met het vrije, improvisatorische karakter dat kenmerkend is voor het genre. Afwisselend virtueuze passages, harmonische verrassingen en contrasterende affecten illustreren Frescobaldi's streven naar een retorische en expressieve muziektaal, waarin de uitvoerder de vrijheid krijgt het tempo aan de muzikale inhoud aan te passen. Het Magnificat en de hymne Ave Maris Stella behoren tot de liturgische alternatimpraktijk, waarbij de verschillende verzen een rijk scala aan compositietechnieken tonen.

³ Girolamo Diruta: *Il Transilvano*, Venezia, 1609): 'lamentevole dogliosa è mesta'

⁴ "Chi questa Bergamasca sonerà non pocho imparerà"

Motetten uit het Carlo G-manuscript

Het recent ontdekte *Carlo G-manuscript* bevat vocale muziek uit de zeventiende eeuw. Het manuscript werpt nieuw licht op de uitvoeringspraktijk van de vroege basso continuo als van vocale ornamentatie. Met ongeveer 300 pagina's uitgeschreven klavierbegeleidingen voor rijk versierde monodieën en duetten is het waarschijnlijk een van de meest concrete en omvangrijke bronnen uit die periode waarover we beschikken. Uit dit manuscript worden twee werken uitgevoerd (*Tota Pulchra es* en *Sub umbra illius*), beide op teksten uit het Hooglied. Deze muziek sluit goed aan bij de spiritualiteit en contemplatieve sfeer van de *Messa della Madonna* van Frescobaldi.

Conclusie

Fiori musicali is niet alleen een meesterwerk van de vroegbarokke orgelkunst, maar ook een diepzinnig werk dat inzicht biedt in de intellectuele wereld van de zeventiende eeuw. De bundel toont hoe muziek, natuur en metaforisch denken nauw met elkaar verweven waren binnen een cultuur die muziek beschouwde als een weg naar schoonheid, kennis en contemplatie.

© André Poortvliet, juni 2026

Literatuur

Cera, F. (2004). *Roman organs and Frescobaldi's organ music*. BIOS (Journal of the British Institute of Organ Studies), 28

Cypess, R. (2022). *Girolamo Frescobaldi's Fiori Musicali: Music and flowery metaphors in early modern Europe*. Journal of Seventeenth-Century Music, 28 (1)

Hammond, F. (2017). *Girolamo Frescobaldi: An extended biography*. Bard College. <https://girolamofrescobaldi.com/>

Silbiger, A. (1980). *The Roman Frescobaldi tradition, c. 1640-1670*. Journal of the American Musicological Society, 33(1), 42-87

Teksten *Messa della Madonna*

Beata es Maria – responsorium

Beata es, Maria, quae Dominum portasti,
creatorem mundi;
genuisti qui te fecit, et in aeternum
permanes virgo.
Ave Maria,
gratia plena, Dominus tecum.
Genuisti qui te fecit, et in aeternum
permanes virgo.

Zalig ben je, Maria, jij die de Heer hebt
gedragen, de Schepper van de wereld;
jij hebt Hem gebaard die jou heeft gemaakt,
en in eeuwigheid blijf je maagd.
Wees gegroet, Maria,
vol van genade, de Heer is met je.
Jij hebt Hem gebaard die jou heeft gemaakt,
en in eeuwigheid blijf je maagd.

Gaudeamus – introitus

Gaudeamus omnes in Domino,
diem festum celebrantes sub honore beatae
Mariae Virginis,
de cuius assumptione gaudent angeli et
collaudant Filium Dei.

Eructavit cor meum verbum bonum; dico ego
opera mea regi.
Gaudeamus omnes in Domino...

Laten wij allen ons verheugen in de Heer,
terwijl wij feest vieren ter ere van de heilige
Maagd Maria;
over haar tenhemelopneming verheugen
zich de engelen, en zij loven samen de Zoon
van God.
Mijn hart stroomt over van een goed woord;
ik draag mijn werk op aan de koning.
Laten wij allen ons verheugen in de Heer...

Kyrie

Kyrie eleison
Christe eleison
Kyrie eleison

Heer, ontferm U
Christus, ontferm U
Heer, ontferm U

Motet *Tota Pulchra es*

Tota pulchra es, amica mea,
et macula non est in te.
Veni, veni de Libano, sponsa mea;
veni, coronaberis de capite Amana,
de montibus pardorum et de cubilibus
leonum.

Geheel schoon ben je, mijn vriendin,
en geen smet is er in jou.
Kom, kom uit de Libanon, mijn bruid;
kom, je zult gekroond worden vanaf de top
van Amana, vanuit de bergen van de panthers
en de hollen van de leeuwen.

Magnificat

Magnificat anima mea Dominum.
Quia respexit humilitatem ancillae suae;
ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes
generationes.
Et misericordia eius a progenie in progenies
timentibus eum.
Deposuit potentes de sede et exaltavit
humiles.

Mijn ziel prijst groot de Heer.
Omdat Hij heeft neergezien op de
nederigheid van zijn dienstmaagd; zie, van
nu af zullen alle geslachten mij zalig prijzen.
En zijn barmhartigheid is van geslacht tot
geslacht over wie Hem vrezen.
Machtigen heeft Hij van hun troon gestoten
en nederigen heeft Hij verheven.

Suscepit Israel puerum suum, recordatus
misericordiae suae.
Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.

Regnum mundi – responsorium

Veni sponsa Christi – antifoön

Regnum mundi
et omnem ornatum saeculi
contempsit propter amorem
Domini mei Jesu Christi
quem vidi quem amavi
in quem credidi quem dilexi.
Alleluia.

Eructavit cor meum verbum bonum:
dico ego opera mea regi.

Gloria Patri, et Filio,
et Spiritui Sancto.

Veni sponsa Christi,
accipe coronam,
quam tibi Dominus preparavit
in aeternum. Alleluia.

Ricercare

con obbligo di cantare la quinta parte

Sancta Maria, ora pro nobis.

Ave Maria – Vijf Mariale antifonen

Ave Maria, gratia plena,
Dominus tecum,
benedicta tu in mulieribus.

Non auferetur sceptrum de Iuda,
et dux de femore eius,
donec veniat qui mittendus est,
et ipse erit expectatio gentium.

Dominus veni et occurrat ille dicentes:
Magnum principium et regni eius
non erit finis.

Hij heeft Israël, zijn dienaar, opgenomen,
indachtig zijn barmhartigheid.
Eer aan de Vader en de Zoon en de Heilige
Geest.

Het rijk van de wereld
en alle pracht van het aardse leven
heb ik versmaad omwille van de liefde
tot mijn Heer Jezus Christus,
die ik heb gezien, die ik heb liefgehad,
in wie ik heb geloofd, die ik heb bemind.
Alleluia.

Mijn hart heeft een schoon woord doen
opborrelen, ik wijd mijn lied aan de koning.

Eer aan de Vader, en aan de Zoon,
en aan de Heilige Geest.

Kom, bruid van Christus,
ontvang de kroon
die de Heer voor jou heeft bereid
tot in de eeuwigheid. Alleluia.

Heilige Maria, bid voor ons.

Wees gegroet, Maria, vol van genade, de
Heer is met u,
gezegend zijt gij onder de vrouwen.

De scepter zal van Juda niet worden
weggenomen,
noch de heerserstaf uit zijn lendenen,
totdat hij komt die gezonden moet worden;
en hij zal de verwachting van de volkeren
zijn.

Kom, Heer, en ga hem tegemoet, zeggend:
Groot is het begin van zijn rijk,

Deus fortis dominator princeps pacis.

en aan zijn rijk zal geen einde zijn.
Sterke God, heerser, vorst van de vrede.

Ecce veni, et Deus et homo,
de dome David, sedere in domo.

Zie, ik kom, God en mens,
uit het huis van David, om in het huis te
zetelen.

Missus est Gabriel angelus,
ad Mariam virginem desponsatam Ioseph.

De engel Gabriël werd gezonden
naar Maria, de maagd, verloofd met Jozef.

Ave Maris Stella

Ave maris stella,
Dei mater alma,
atque semper virgo,
felix caeli porta.

Wees gegroet, sterre der zee,
voedende moeder van God,
en altijd maagd,
gelukkige poort van de hemel.

Solve vincla reis,
profer lumen caecis,
mala nostra pelle,
bona cuncta posce.

Maak de boeien van de schuldigen los,
breng licht aan de blinden,
verdrijf onze kwaden,
vraag voor ons alle goeds.

Virgo singularis,
inter omnes mitis,
nos culpis solutos,
mites fac et castos.

Uitzonderlijke maagd,
zachtmoedig onder allen,
maak ons, bevrijd van schuld,
zachtmoedig en kuis.

Sit laus Deo Patri,
summo Christo decus,
Spiritus Sancto,
tribus honor unus. Amen.

Lof zij God de Vader,
eer aan Christus, de Allerhoogste,
aan de Heilige Geest,
aan de drie één enkele eer. Amen.

Motet Sub umbra illius

Sub umbra illius quem desideraveram sedi,
et fructus eius dulcis gutturi meo.
Introduxit me dilectus meus in vineam.
Fulcite me floribus, stipate me malis,
quia amore langueo.

In de schaduw van hem naar wie ik had
verlangd, heb ik gezeten, en zijn vrucht was
zoet voor mijn mond. Mijn geliefde heeft mij
binnengeleid in de wijngaard. Ondersteun
mij met bloemen, omring mij met appels,
want ik kwijn weg van liefde.

Zaterdag 27 juni 2026, 11.00 uur

ORGELKIDS!

Zoals we in ons projectplan hebben verwoord, zien we het als stichting De Rijkkere-orgel 1776 nadrukkelijk als onze taak om in brede zin aan educatie te doen. Inmiddels hebben we al een indrukwekkende serie masterclasses voor gevorderde amateurspelers en conservatoriumstudenten georganiseerd, maar wanneer we de promotie van het orgel bij jongeren niet oppakken missen we op hele korte termijn gegarandeerd de zo broodnodige jeugdige aanwas van het orgelpubliek. Daartoe hebben we onze vleugels uitgeslagen in de richting van het basisonderwijs: in juni 2023 ging er in samenwerking met de Herman Faulkeliusschool te Middelburg en “Orgelkids” een project van start rond het orgel en orgelmuziek.

Dit project kreeg deze week een vervolg op dezelfde school en zal tijdens dit festival op zaterdagmorgen worden afgerond. We maken gebruik van een “Doe-orgel”: een op geheel ambachtelijke wijze door Verschuieren Orgelbouw in samenwerking met Elbertse & Van Vulpen Orgelmakers vervaardigd pijporgeltje dat door de kinderen in het tijdsbestek van één lesuur in elkaar wordt gezet. Aansluitend wordt er op “hun” orgel ook werkelijk gemusiceerd. De didactiek van het “samenwerkend leren” werkt met dit fantastische, door “Orgelkids” ontwikkelde materiaal, verrassend goed!

"Orgelkids", een initiatief en het geesteskind van drijvende kracht Lydia Vroegindewij, ontving in december 2022 de Europese erfgoedprijs en mocht zich "Religious Heritage Innovator of the Year 2022" noemen. Het uitstekende en zeer flexibel voor elke lessituatie aan te passen materiaal wordt continu geactualiseerd met nieuwe les-ideeën. Interessant is verder dat Orgelkids inmiddels met zeer veel succes wereldwijd opereert, meer dan 200 exemplaren van de Doe-orgels hebben hun weg naar meer dan 27 landen gevonden! Via hun website is veel interessante en verrassende informatie te vinden: <https://www.orgelkids.nl/>

De basis-opzet van de les is als volgt: op een grote centrale tafel worden de 128 orgelonderdelen kriskras door elkaar uitgestald. De door de leerkrachten van tevoren (!) samengestelde deelgroepjes krijgen ieder de opdracht aan de hand van een kaart met instructies zelfstandig een onderdeel van het orgel in elkaar te zetten, waarbij het maken van fouten natuurlijk niet tot kunst verheven dient te worden. Juist de momenten waarop het niet loopt zoals het moet leveren niet alleen de meest leerzame momenten op, maar vooral ook mooie en in samenspraak zelf bedachte oplossingen. De vijf groepjes, die om te beginnen om beurten hun benodigde materialen vanuit de “chaos” moeten zien veilig te stellen, houden zich vervolgens

bezig met de stabiele basisconstructie, de windlade met slepen, het pijpwerk (volgorde en ordenen per register), de toetsen (moeten in de juiste volgorde worden gelegd) en de aanleg van de windvoorziening. Na de voltooiing van de deelopdrachten wordt het orgeltje vervolgens op de centrale tafel, voorzien van korte toelichtingen in fasen opgebouwd: door de betreffende leerlingen wordt de windlade op de basisconstructie aangebracht, de slepen en pijpstukken worden aangebracht, de toetsen die in de juiste volgorde zijn “gepuzzeld” worden in een raamwerk aangebracht en mechanisch verbonden met de ventielen in de windlade. Het houten pijpwerk, dat door de groep gesorteerd was in gedekte en open pijpjes en op de juiste volgorde was gelegd, wordt tenslotte op de pijpstukken geplaatst.

Essentieel voor dit lesconcept is dat de hierboven besproken lesopzet in de eigen vertrouwde schoolomgeving voor de kinderen een vervolg krijgt met een bezoek aan een “echt” orgel. Omdat er in ons geval rond het De Rijckere-orgel op de galerij veel ruimte is én de windvoorziening zich voor iedereen goed zichtbaar achter het orgel bevindt, is de Sint-Augustinuskerk een ideale locatie voor een dergelijk project. Nu de stichting Culturele Activiteiten Schouwen-Duiveland (CASD) sinds kort de beschikking heeft over een eigen Doe-orgel is de drempel om onze activiteiten op dit vlak verder uit te breiden sterk verlaagd. Nu we voor ieder lesproject niet langer tijdrovende en kostbare reizen hoeven te ondernemen zullen we dit aspect van onze educatieve doelen verder kunnen gaan uitbouwen naar diverse vormen van onderwijs. De door “Orgelkids” ontwikkelde lesprogramma’s hebben in de praktijk bewezen prima “tools” te zijn om jonge leerlingen op een echt aantrekkelijke manier met het orgel in aanraking te brengen. We hopen onze rol als ambassadeur van het orgel verder vorm te kunnen geven. Hierbij zoeken we uitdrukkelijk de samenwerking met andere organisaties voor cultuureducatie in de regio.

Zaterdag 27 juni 2026, 13.00 uur

LECTURE RECITAL

Pulchra es, amica mea

Een ontdekkingsstocht naar nieuwe klanken met muziek van onder andere
Palestrina, Cabezón, Frescobaldi, Titelouze en Rognoni

Ensemble Consort of Voices

Kamiel Dockx *inleiding*

Jeanne Troost *renaissancetraverso*

Matthijs van der Moolen *baroktrombone*

André Poortvliet *orgel* (De Rijckere, 1776) en
claviorganum (naar Lorenz Hauslaib, ca 1590)

Programma

I.

Giovanni Pierluigi da Palestrina (1525-1594)

Pulchra es, amica mea

(*Motettorum*, Liber 4, Rome, 1584)

Antonio de Cabezón (1510-1566)

Pavana glosada

(Luis Venegas de Henestrosa, *Libro de cifra nueva para tecla, harpa, y vihuela...*, Alcalá, 1557)

Hans Leo Hassler (1564-1612)

Dolcissimo ben mio

(*Tabulatur Buch Bernhard Schmid II*, Straatsburg, 1607)

Claudin de Sermisy (1490-1562)

Au joly bois

(*31 Chansons musicales a quatre parties*, Paris, 1529)

Giulio Segni (1498-1561)

Ricercar III

(*Musica Nova*, Venetië, 1540)

Anoniem

Une jeune filette

(*Ms. Van Soldt*, Antwerpen, 1599)

II.

Jehan Titelouze (ca 1563-1633)

Ave Maris Stella (3 verzen)

(Hymnes de l'Église pour toucher sur l'orgue, Paris, 1623)

Girolamo Frescobaldi (1583-1643)

Canzon Terza a Canto Solo (*La Bernardina*)

(Canzoni da sonare a una, due, tre et quattro, Venetië, 1634)

Louis Couperin (1626-1661)

Pange Lingua (3 verzen)

(Ms. Oldham, Paris, ca 1650)

Francesco Rognoni Taeggio (?-1626)

Pulchra es, amica mea (naar Giovanni Pierluigi da Palestrina)

(Selva de varii passaggi, Milaan, 1620)

Teksten *Pulchra es, amica mea*

Pulchra es, amica mea,

suavis et decora sicut Jerusalem,
terribilis ut castrorum acies ordinata.
Averte oculos tuos a me,
quia ipsi me avolare fecerunt.

Je bent mooi, mijn vriendin,
lieflijk en sierlijk als Jeruzalem,
ontzagwekkend als een leger in slagorde.
Wend je blik van mij af,
want je ogen hebben mij doen wegvliegen.

Dolcissimo ben mio, speme di questo core

In premio del moi amore :
Donami un bacio e satia il mio desio
Unico moi tesoro,
Progimi quelle rose,
Ch'hai nelle labra ascese
Ch'a l'alma mia darai dolce ristoro.

Liefste liefde, hoop van mijn hart
Als beloning voor mijn liefde:
Geef me een kus en vervul mijn verlangen
Mijn enige schat,
Beloof me die rozen,
Die je in je lippen verborgen houdt
Die mijn ziel zoete troost zullen geven.

Au joli bois, en l'ombre d'un souci,
m'y faut aller pour passer ma tristesse.
Rempli de deuil, d'un souvenir transi,
manger m'y faut maintes poires d'angoisse
en un jardin rempli de noires flours.
De mes deux yeux ferai larmes et plours.
Fi de liesse!
Et hardiesse!
Regret m'opprime
puisque j'ai perdu mes amours.
Las! trop j'endure!
Le temps m'y dure,
Je vous assure:
soulas vous n'avez plus de cours.

In het prachtige bos, in de schaduw van een
goudsbloem, moet ik daarheen gaan om mijn
verdriet te verdrijven. Vervuld van rouw, met
een bevroren herinnering, moet ik daar
menig peer van smart eten, in een tuin vol
zwarte bloemen. Uit mijn ogen zal ik tranen
laten vloeien en wenen.
Weg met vreugde! En met moed!
Spijt drukt me neer,
sinds ik mijn geliefden verloren heb.
Ach! Ik verdraag te veel!
De tijd sleept zich daar voort,
ik verzeker je: ach,
je hebt geen andere keus meer.

Ave Maris Stella → zie pagina 16

Pange, lingua, gloriosi
Corporis mysterium,
Sanguisque pretiosi,
quem in mundi pretium
fructus ventris generosi
Rex effudit Gentium.

Bezing, tong,
het Mysterie van het glorieuze Lichaam,
En van het kostbaar Bloed,
Dat tot prijs voor de wereld,
Een vrucht van edele schoot,
De Koning der volkeren heeft uitgestort.

Pulchra es, amica mea → zie hierboven

Fig. 10.

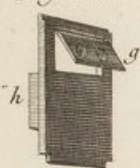

Fig . 8 .

Fig. 9.

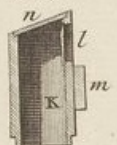

Fig. II.

Fig. 12.

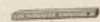

Fig . 1 .

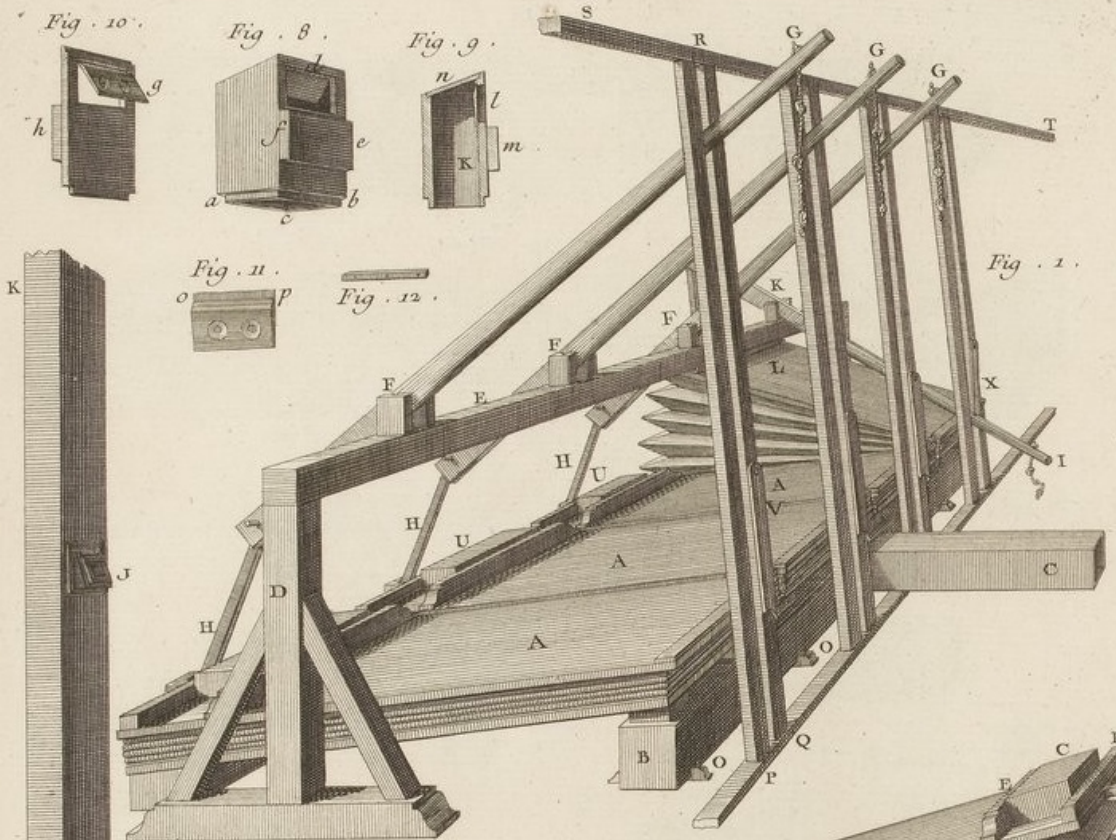

Fig. 7.

Fig . 2

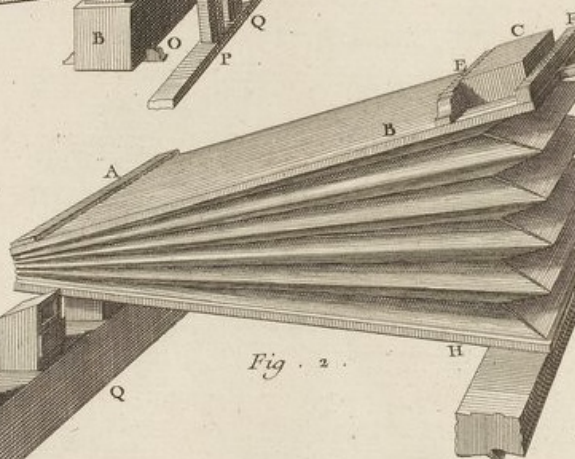

Fig . 3 .

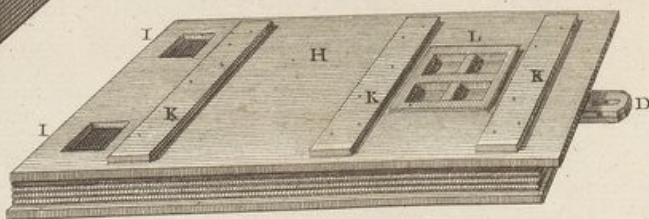

Fig. 4

Zaterdag 27 juni 2026, 14.30 uur

PANELDISCUSSIE onder leiding van Rein van der Kluit met Johan Zoutendijk (directeur Verschuieren Orgelbouw), Adjan Smitsman (directeur Elbertse & Van Vulpen Orgelbouw), Kamiel Dockx (Instrumentenbouw Collectief, Gent) en Matthijs van der Moolen (Castello Consort)

De toekomst van historische orgelbouw: tussen dromen en uitdagingen

Historische orgelbouw staat vandaag volop in de belangstelling. Tegelijk is het een begrip dat verschillende betekenissen kan hebben. Voor sommigen betekent het het reconstrueren van instrumenten uit het verleden, voor anderen het toepassen van traditionele technieken en ambachten, of het laten inspireren van hedendaagse orgelbouw door historische voorbeelden.

Deze paneldiscussie wil stilstaan bij de betekenis, de mogelijkheden en de uitdagingen van historische orgelbouw in de 21e eeuw. Daarbij komen thema's aan bod zoals de verhouding tussen authenticiteit en innovatie, de plaats van moderne technieken binnen een historisch georiënteerde praktijk, en de bijdrage die zowel grotere bedrijven als kleinere gespecialiseerde ateliers kunnen leveren aan het behoud van het orgelerfgoed.

Ook de rol van musici, concertpraktijk, liturgie, onderzoek en erfgoedzorg verdient aandacht. Het behoud van historische orgels vraagt immers om een voortdurende afweging tussen historische correctheid, praktische bruikbaarheid en maatschappelijke relevantie. Daarnaast wordt gekeken naar de kansen die ontstaan wanneer historische instrumenten een nieuwe bestemming krijgen, en naar de betekenis van samenwerking en kennisuitwisseling tussen alle betrokken partijen.

Ten slotte richten we de blik op de toekomst. Het voortbestaan van historische orgelbouw en historisch orgelerfgoed hangt nauw samen met de opleiding van nieuwe vakmensen, de betrokkenheid van jongeren en de vraag hoe traditie en vernieuwing elkaar kunnen versterken. Vanuit die invalshoek zoeken we naar concrete perspectieven voor het behoud en het bespeelbaar houden van historische instrumenten voor toekomstige generaties.

EXPOSITIE historische instrumentenbouw

In samenwerking met Instrumentenbouwcollectief Gent is een drietal klavierinstrumenten te bewonderen.

Het zijn drie uitzonderlijke reconstructies die elk op een andere manier een verdwenen klankwereld opnieuw tot leven brengen. Wat deze instrumenten bijzonder maakt, is dat ze gebaseerd zijn op drie verschillende soorten historische bronnen: een schilderij, een geschreven beschrijving en een bewaard origineel instrument. Samen tonen ze hoe orgel- en klavecimbelbouwers, musicologen en uitvoerders historische kennis omzetten in tastbare en bespeelbare instrumenten.

Renaissanceklavechord (Antwerpen, ca 1530)

Een vroeg type klavechord dat een reconstructie is van een instrument op een schilderij van Jan Sanders van Hemessen. Dit instrument is gemaakt door Myrddin Debrabandere.

Claviorganum naar Lorenz Hauslaib (Neurenberg, ca 1590)

Een kopie van het claviorganum uit de collectie van het Museu de la Música de Barcelona, door Kamiel Dockx.

Dispositie:

Orgel

Flautadillo 4'

Octava 2'

Quincena 1'

Regal 4'

Spinnet (virginaal)

4'

Pedaalklavechord naar Klaas Douwes (Franeke, 1699)

Een reconstructie van een pedaalklavechord door Lotte Vertenten naar een beschrijving van Klaas Douwes in *Grondig onderzoek van de toonen der musijk*.

Zaterdag 27 juni 2026, 16.00 uur

EXCURSIE & CONCERT door Gerard Boot (GB) en Bram de Wolf (BdW)

Organisten uit Rome

Frescobaldi, Rossi, Ferrini, Pasquini en Zipoli

Programma

Girolamo Frescobaldi (1583-1643)

[GB]

Aria detto Balletto

(Il secondo libro di Toccate, Canzone, Partite per Organo e Cimbalo, Rome, 1637)

Capriccio sopra la Spagnoletta

(Il primo libro di Capricci fatti sopra diversi soggetti e arie, Rome, 1624)

Michelangelo Rossi (1601/2-1656)

Partite sopra La Romanesca

(Toccate e Correnti d'intavolatura d'organo e cimbalo, Rome, 1657)

Giovanni Battista Ferrini (1601-1674)

Ballo di Mantova

(Ms Vat Mus 569, Biblioteca Apostolica, Vatican)

Domenico Zipoli (1688-1726)

[BdW]

Suite in sol minore: Preludio – Corrente – Sarabanda – Giga

(Sonate d'Intavolatura per Organo e Cimbalo, parte seconda, Roma 1716)

Bernardo Pasquini (1637-1710)

Pastorale

(Vatican, Biblioteca Apostolica Ms Vat Mus 569)

Domenico Zipoli

- All' Offertorio

- All' Elevazione (II)

- Al Post Comunio

- Canzona in sol minore

(Sonata d'Intavolatura per Organo e Cimbalo, parte prima, Roma 1716)

Programmatoelichting

Met dit concert gaan we muzikaal gezien letterlijk op excursie naar het nu voltooide De Rijckere-orgel uit 1776. In spreekwoordelijke zin is dit een excursie naar Rome: in de componisten waarvan in dit programma muziek zal klinken passeren we een aantal van de meest fraaie en prominente kerken van de stad. Als organist en klavecinist waren deze componisten niet alleen in dienst van diverse hoofdkerken in Rome, maar waren de meesten van hen ook bij de diverse invloedrijke en vermogende families in dienst als hofmusicus. In de muzikale nalatenschap van de betreffende componisten zijn deze twee sporen duidelijk te herleiden: enerzijds relatief eenvoudige maar goede liturgische gebruiksmuziek, bestemd voor organisten die de improvisatiekunst nog niet machtig waren, en anderzijds vernieuwende, complexe en extreem virtuoze muziek, voor op hoog niveau musicerende spelers. Het De Rijckere-orgel is met zijn middentoonstemming en rijke, kleurrijke dispositie een ideaal medium om deze muziek overtuigend tot klinken te brengen.

Girolamo Frescobaldi (1583-1643) vestigde zich in 1604 in Rome. Na in 1607 en 1608 in Brussel en Antwerpen verbleven te hebben werd hij in 1608 benoemd als organist van de Sint Pietersbasiliek. Van 1628 tot 1633 was hij als musicus werkzaam aan het hof van Ferdinand II van Toscane, waarna hij weer terugkeerde naar de Sint Pieter. Doordat veel van Frescobaldi's werken al tijdens zijn leven en onder zijn toezicht werden gedrukt en uitgegeven én veel jonge organisten van heinde en verre naar Rome kwamen om zich bij hem verder te bekwamen, had Frescobaldi een grote invloed op de ontwikkeling van de klaviermuziek. De Franse viola da gambaspeler André Maugars (ca. 1580-ca. 1645) die in 1639 in Rome verbleef, schreef over hem: *"Het is niet zonder reden dat deze beroemde organist van de Sint-Pietersbasiliek zoveel faam in Europa heeft verworven; want hoewel zijn gedrukte werken getuigen van zijn bekwaamheid, is het niettemin noodzakelijk hem te horen improviseren met toccata's vol ingenieuze constructies en bewonderenswaardige uitvindingen om zijn diepgaande kennis te kunnen beoordelen. Daarom verdient hij het ten volle dat u hem voorstelt als voorbeeld voor al onze organisten, zodat zij hem graag in Rome willen komen beluisteren"*.

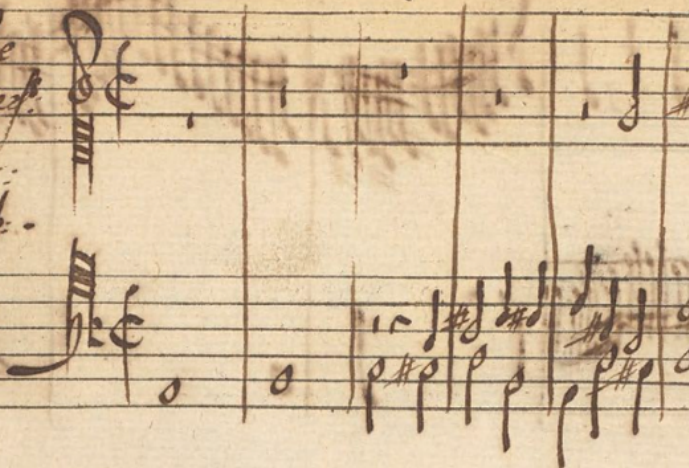
Michelangelo Rossi (1602-1656) kwam rond 1624 naar Rome waar hij in dienst trad bij Kardinaal Maurizio di Savoia waar hij onder andere Frescobaldi ontmoette. Van 1629 tot 1632 was Rossi organist van de kerk San Luigi dei Francesi, gelegen in de nabijheid van het beroemde Piazza Navona en vooral bekend door de aanwezigheid van het beroemde doek *De roeping van Mattheus* (1599-1600) van Caravaggio (1571-1610). Daarnaast was Rossi ook in dienst bij Taddeo Barberini: een edelman uit een invloedrijk geslacht en onder andere commandant van het pauselijke leger. Omdat Rossi behalve een virtuoos organist ook een virtuoos violist was kreeg hij de bijnaam *"Michel Angelo del violino"*.

De in Rome geboren **Giovan Battista Ferrini** (ca 1601-1674) was van 1619 tot 1623 organist van San Luigi dei Francesi en daarmee een directe voorganger van Rossi. Vervolgens was hij in Rome actief in Santa Maria in Vallicelli (Chiesa Nuova), Oratorio di San Filippo Neri, Santa Maria Maggiore en de Sint Pieter. Van zijn werk is helaas weinig overgeleverd.

Bernardo Pasquini (1637-1710) was vanaf 1657 actief in Rome. In datzelfde jaar werd hij aangesteld als organist van Santa Maria in Vallicelli (Chiesa Nuova). In februari 1664 verwierf hij een aanstelling als organist aan de basilieken van Santa Maria Maggiore en Santa Maria in Ara Coeli. Na 10 jaar in Rome actief te zijn geweest trad hij in 1667 in dienst van de invloedrijke familie Borghese. Ook Pasquini was een invloedrijke pedagoog die veel leerlingen trok. Georg Muffat was één van hen en hij preees zijn leermeester vanwege het feit dat hij hem de *‘Italiaanse stijl van orgel- en klavecimbel spelen’* had bijgebracht. Pasquini overleed in 1710 in Rome en werd begraven in zijn parochiekerk San Lorenzo in Lucina.

In 1710 werd **Domenico Zipoli** (1688-1726) in Rome aangesteld als organist van Santa Maria in Trastevere. Voor die tijd studeerde hij onder het beschermheerschap van Cosimo III de’ Medici van Toscane onder meer in Florence bij Giovanni Maria Casine, in Napels bij Alessandro Scarlatti, in Bologna en in Rome waarschijnlijk nog bij Bernardo Pasquini. In 1716 trad Zipoli toe tot de Jezuïeten met de wens als missionaris uitgezonden te worden naar de “Reduccionen” (dorpen die uitsluitend bestemd waren voor inheemse bewoners) in Paraguay waar hij les zou gaan geven aan de Guarani. In 1717 vertrok hij naar Buenos Aires en in 1724 voltooide hij zijn priesterstudie in Córdoba (Argentinië). Zijn bekendste werk *Sonate d'Intavolatura* (1716) omvatte zowel orgel- als klavecimbelwerken. In Boliviaanse muziekarchieven van de missieposten van de Jezuïeten-orde zijn vanaf de jaren ‘70 van de vorige eeuw belangrijke vondsten gedaan: behalve vocaal-instrumentale werken voor de liturgie van Zipoli en andere barokcomponisten werden onder andere afschriften gevonden van de eerste band van zijn *Sonate d'Intavolatura*. Niet geheel toevallig omvat deze band relatief eenvoudige gebruiksmuziek voor de liturgie, wat verklaart dat deze werkjes in veel missiekerken van de Jezuïeten in Zuid-Amerika werden gespeeld. In deze kerken bevonden zich eenvoudige orgels, gebruikmakend van lokaal aanwezige materialen én door lokale inheemse bouwers vervaardigd. Bovendien werden deze instrumenten door lokale musici bespeeld. Wellicht had Zipoli bij het componeren van zijn orgelmuziek deze doelgroep, zijn toekomstige leerlingen in het regenwoud, al voor ogen. Op 2 januari 1726 overleed hij in het Jezuïetenhuis te Córdoba. Zijn graf werd nooit gevonden.

fantasia op de fuge
van m. Jan pietes.
fecit Doctor Brill.
1621. 15 Decemb.

Zaterdag 27 juni 2026, 20.00 uur

Feestelijk slotconcert door Bernard Foccroulle

Orgelmuziek in Italië en de Zuidelijke Nederlanden

**Muziek van Bull, Cornet, Frescobaldi, Philips,
Merula, Valente en Van den Kerckhoven**

Programma

Antonio Valente (ca. 1520-1580)

Lo Ballo dell'Intorcia

Bascia Flammignia

La Romanesca

(Intavolatura de cimbalo, Napels, 1576)

Peter Philips (1560 – 1628)

Fantasia in d

(Liber Fratrum Leodiensium, Luik, 1617)

Girolamo Frescobaldi (1583-1643)

Toccata quinta sopra i pedali

(Toccate e partite d'intavolatura, Libro 2, Rome, 1627)

Capriccio sopra la Bassa fiamenga

(Il primo libro di capricci fatti sopra diversi soggetti, et arie in partitura, Rome, 1624)

Peeter Cornet (ca. 1575-1633)

Fantasia ottavi toni

(Ms. Lynar A1, Staatsbibliotheek, Berlijn)

Fantasia ottavi toni (Basse de trompette)

(Mus Ms. 89, Christ Church Library, Oxford)

Girolamo Frescobaldi

Toccata septima

(Toccate e partite d'intavolatura, Libro 2, Rome, 1627)

Toccata per l'elevazione

(Fiori musicali, Venetië, 1635)

John Bull (1563-1628)

Salve Regina

- Salve
- Ad te clamamus
- Eia ergo
- O clemens
- Pro fine

(Ms. 17771, National Library, Wenen)

“Een Kindeken is ons geboren”

Fantasia op een thema van Sweelinck (15 december, 1621)

(Ms. 23623 (*Messaes Bull codex*), British Museum, Londen)

Tarquinio Merula (1595-1665)

Canzone seconda

(Ms. 545, Libro di fra Gioseffo da Ravenna – Opere di diversi Autori)

Intonazione cromatica del quarto tono

(Ms. Lynar A2, Staatsbibliotheek, Berlijn)

Abraham Van den Kerckhoven (1618-1702)

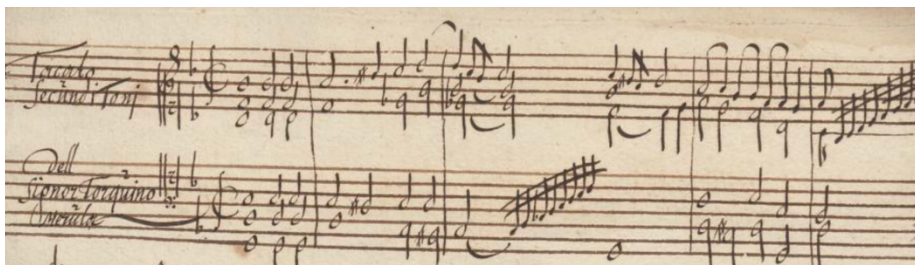
Fantasia 356 in d

(Ms. Cocquiel, 1741, Koninklijke Bibliotheek Albert I, Brussel)

Tarquinio Merula

Toccata del secundo tono

(Ms. Lynar A2, Staatsbibliotheek, Berlijn)

Programmatoelichting

Dit concert belicht één van de meest fascinerende culturele uitwisselingen van het vroegmoderne Europa: de muzikale wisselwerking tussen Italië en de Zuidelijke Nederlanden tijdens de late zestiende en vroege zeventiende eeuw. In deze periode ontwikkelde de orgelmuziek zich van een voornamelijk liturgisch gebonden praktijk tot een zelfstandige kunstvorm waarin compositorische inventiviteit, virtuositeit en expressieve vrijheid centraal kwamen te staan. Componisten en organisten reisden tussen hoven, kerken en handelssteden; stijlen, genres en technieken circuleerden langs dezelfde routes als diplomatie, drukkunst en handel. Het orgelrepertoire van deze tijd weerspiegelt dan ook een Europa waarin nationale stijlen voortdurend uitgewisseld werden.

De Zuidelijke Nederlanden namen in dit netwerk een sleutelpositie in. Dankzij hun bloeiende stedelijke cultuur (Antwerpen, Brussel) en de internationale reputatie van hun musici oefenden Vlaamse en Brabantse componisten een aanzienlijke invloed uit op het Europese muziekleven. Tegelijkertijd vormde Italië het centrum van stilistische vernieuwing, vooral op het vlak van instrumentale virtuositeit en harmonische durf. Het programma brengt beide werelden samen in een parcours dat loopt van de laat-renaissancistische variatiekunst tot de vroege barokke toccata.

Antonio Valente behoort tot de vroegste vertegenwoordigers van de Napolitaanse klaviertraditie. Zijn *Intavolatura de cimbalo* (1576), waaruit de drie openingswerken afkomstig zijn, geldt als een van de eerste gedrukte verzamelingen voor toetsinstrumenten in Italië. De levendigheid van *Lo Ballo dell'Intorcia*, het populaire karakter van *Bascia Fiammignia* en de variatiereeks over *La Romanesca* tonen hoe patronen uit de volksmuziek en improvisatie hun weg vonden naar de kunstmuziek. Vooral de '*bassa fiammenga*' wijst op de culturele kruisbestuiving die het gehele concertprogramma kenmerkt.

Peter Philips belichaamt als Engels katholiek balling de internationale dimensie van dit repertoire. Na zijn vertrek uit Engeland verbleef hij onder meer in Antwerpen en Brussel, waar hij aansluiting vond bij de kosmopolitische cultuur van de Zuidelijke Nederlanden. Zijn *Fantasia* verenigt de virtuositeit van de Engelse virginalisten met de contrapuntische strengheid van de continentale stijl.

Het zwaartepunt van het programma wordt gevormd door de muziek van Girolamo Frescobaldi. Als organist van de Sint-Pietersbasiliek in Rome ontwikkelde hij een innovatieve stijl waarin retorische vrijheid, abrupte affectwisselingen en virtuoze passagekunst samengaan. Zijn toccata's breken met de strenge continuïteit van de renaissancistische polyfonie en introduceren een muzikale taal die sterk verwant is aan

improvisatie. Het *Capriccio sopra la Bassa fiamenga* is een ingenieuze reeks variaties op een populaire Vlaamse melodie. Frescobaldi's invloed strekte zich uit over geheel Europa en zou generaties componisten, van Froberger tot Bach, inspireren.

Met Peeter Cornet verplaatsen we ons naar Brussel, waar hij werkzaam was aan het hof van de aartshertogen Albrecht en Isabella. Cornet geldt als een van de belangrijkste vertegenwoordigers van de vroege Zuid-Nederlandse orgelschool. Zijn fantasieën demonstreren een hoogontwikkelde contrapuntische techniek die schatplichtig is aan de polyfone traditie van de Franco-Vlaamse school. Tegelijkertijd verraden de virtuoze behandeling van motieven en de werken voor een gedeeld register een toenemende instrumentale emancipatie.

John Bull, tijdgenoot van Philips en eveneens afkomstig uit Engeland, was een van de meest briljante klavierspelers van zijn tijd. Na politieke en religieuze moeilijkheden vestigde ook hij zich in de Zuidelijke Nederlanden. Zijn monumentale *Salve Regina* combineert de traditionele afwisseling tussen gregoriaanse cantus firmus en polyfone verwerking met een uitgesproken theatrale expressiviteit. De opeenvolgende verzen illustreren de retorische kracht van Bulls stijl, waarin virtuositeit en devotie elkaar versterken. In *Een Kindeken is ons geboren* en de *Fantasia op een thema van Sweelinck* wordt bovendien de nauwe band zichtbaar tussen de Engelse virginalisten en de contrapuntische traditie uit de Nederlanden.

Met Tarquinio Merula bereikt het programma de vroege hoogbarok. Merula stond bekend om zijn experimentele omgang met ritme en chromatiek. Zijn instrumentale werken tonen een uitgesproken dramatische energie die vooruitwijst naar de stylus phantasticus van latere Duitse componisten. De *Intonazione cromatico del quarto tono* verkent gedurfde harmonische spanningen, terwijl de toccata's en canzones een levendige afwisseling bieden tussen imitatorische passages en vrijere gedeelten.

Het werk van Abraham van den Kerckhoven voert ons terug naar Brussel, waar deze organist verbonden was aan de Sint-Katelijnekerk. Zijn oeuvre vormt de synthese van invloeden die het gehele concertprogramma kenmerkt: Italiaanse vrijheid gekoppeld aan de polyfone erfenis van de Nederlanden.

Dit concertprogramma presenteert niet alleen een rijke verzameling meesterwerken, maar ook een muzikaal netwerk waarin stijlen, technieken en ideeën voortdurend circuleerden als vroege voorbeelden van een Europese cultuur.

Het De Rijckere-orgel uit 1776

Korte geschiedenis van het instrument

1775/1776 De broers Petrus Josephus en Johannes de Rijckere bouwden een orgel voor de Hervormde Kerk te Axel (Zeeuws-Vlaanderen). Het instrument werd, na keuring door organist F.J. Heinrichs uit Goes, op 27 februari 1776 feestelijk ingewijd door Josias Paulus, burgemeester van Axel en Nuesen.

1828 Chr. Verbeek voerde herstelwerkzaamheden uit aan het instrument.

1906/1911 J. van der Kleij deed diverse aanpassingen: handklavier vernieuwd, spaanbalgen vervangen door magazijnbalg, nieuwe ventielveren, nieuwe pijpen voor Holpijp 8' C-H, twee tongwerken weggenomen, Viool 8' en Voix Celeste 8' toegevoegd.

1924 Het instrument werd door A.S.J. Dekker uit Goes overgeplaatst naar de Hervormde Kerk in het Limburgse Beek. Bij plaatsing in Beek werd de orgelkas ingekort en werd het aangehangen pedaal (omvang: CD-g) verwijderd

1965 In Beek vond een kerkrestauratie plaats. Het orgel werd gedemonteerd en opgeslagen.

1983 De firma Fama & Raadgever voerde de herplaatsing en restauratie uit:

- de orgelkas werd hersteld, de vlammen tussen de pijpvoeten werden weer aangebracht, de kas werd geschilderd en verguld;
- er werd een nieuwe windvoorziening gemaakt en de windlade werd hersteld;
- het klavier, de registerknoppen en opschriften werden vernieuwd;
- de registermechaniek en het walsbord werden hersteld;
- herstel van dispositie (nieuwe tongwerken) en pijpwerk (verschuivingen werden ongedaan gemaakt, ontbrekende fragmenten ingevuld).

2012 Orgelbouwer Verschueren Orgelbouw voerde onderhoud uit aan het instrument. De tongwerkkoppen werden gereinigd van loodwit en opnieuw gelakt.

2019 In verband met voorgenomen kerksluiting in Beek werd het De Rijckere-orgel te koop aangeboden.

2020 Stichting De Rijckere-orgel 1776 werd opgericht met als doel het orgel aan te kopen, te restaureren en over te plaatsen naar Middelburg.

2023 Afscheidsconcert in Beek door Léon Berben en demontage van het orgel door Verschuieren Orgelbouw. Het orgel werd in de werkplaats in Ittervoort opgeslagen in afwachting van de restauratie.

2025 Afronding van de restauratie en overplaatsing naar de Sint-Augustinuskerk te Middelburg door Verschuieren Orgelbouw.

2026 Reconstructie en plaatsing van de drie ornamenten op de torens van de orgelkas.

Dispositie

Prestant	Fourniture
Cornet	Cimbal
Bourdon	Trompet bas
Fluyte	Trompet sup
Doublette	Claron bas
Nazard	Cromhoren sup
Tierce	Tramblant doux
Sexquialter bas	Tramblant roïal
Sexquialter sup	Nachtegael

De spelling van de registernamen is gebaseerd op het bestek voor de bouw van het De Rijckere-orgel in Stekene (en voor wat betreft de nachtegaal op Kortrijk, O.L. Vrouwshospitaal). Omdat de voethoogte evident is bij deze terminologie kunnen voethoogte-aanduidingen achterwege blijven.

Pitch en temperament

De toonhoogte van het orgel is A=403 Hz. bij een temperatuur van 20° C en een winddruk van 80 mm waterkolom. Het orgel is gestemd in een middentoonstemming (1/4 comma). Deze stemming werd tot in de 19e eeuw toegepast. Deze stemming telt acht harmonische grote tertsen, die rein zijn op de noten c, d, es, e, f, g, bes; vier onzuivere verkleinde tertsen of kwarten op cis, fis, gis en h; elf verkleinde kwinten (met een kwart komma verkleind); één vergrote kwint, de wolfskwint ook diabolus in musica genaamd gis - es. Deze stemming geeft verschillende gevoelswaarden en uitdrukkingen aan de gebruikte akkoorden en toonaarden, maar sluit er verschillende uit die onbruikbaar zijn omdat ze danig vals klinken. De stemming geeft aan muziek uit Renaissance en Barok een grote meerwaarde. Het is het enige kerkorgel in Zeeland met deze stemming.

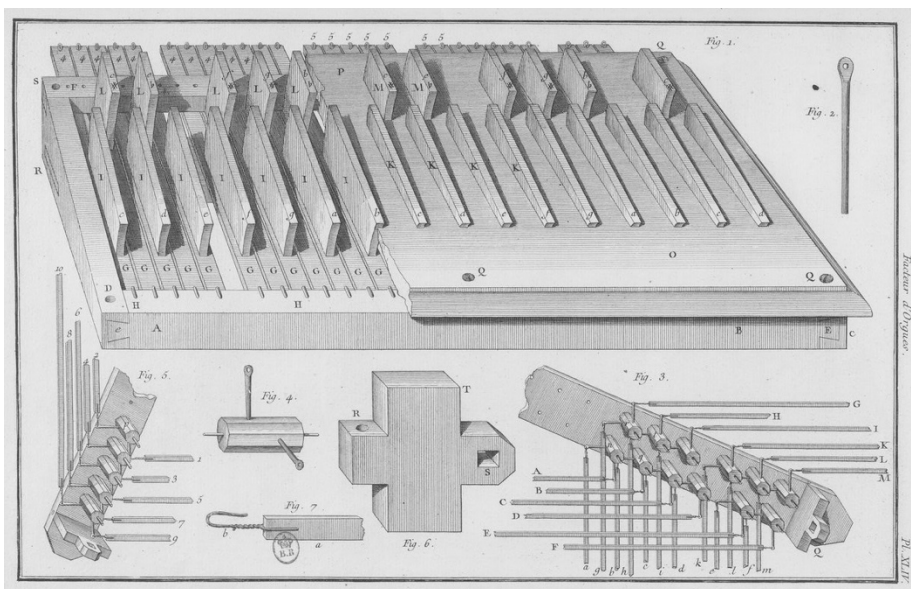
Klavieromvang en klavierdeling

De klavieromvang van het orgel is van CD-d³ (zonder CIS dus).

De deling voor de bas- en discantregisters (sup) zoals de Sexquialter, Trompet, Cornet, Cromhoren en Claron ligt op c¹/cis¹.

Kistpedaal

Het kistpedaal is gereconstrueerd naar Vlaamse voorbeelden en heeft een omvang van CD-g.

Medewerkenden

Hendrik Vanden Abeele is pianist, zanger, voordrachthouder en onderzoeker. Hij was docent en gastdocent aan verschillende Vlaamse en Nederlandse conservatoria (Leuven, Rotterdam, Den Haag) en was van 2007 tot 2009 ook staflid van het Orpheus Instituut te Gent. Van 2000 tot 2005 was hij vaste bariton bij het Vlaams Radio Koor. Sinds 2007 is hij ook vaste docent Oude Muziek bij Amarant. Hij werkte als post-doctoraal onderzoeker en staflid aan de Alamire Foundation (KU Leuven).

Hendrik Vanden Abeele stichtte in 2000 de gregoriaanse groep Psallentes. Deze kleine groep gaat met professionele stemmen op zoek naar het gregoriaans uit de late middeleeuwen en de renaissance. Met eigen en andere ensembles realiseerde Hendrik Vanden Abeele een vijftigtal cd's, en hij ondernam concertreizen in Europa, Noord-Amerika, Nieuw-Zeeland, Zuid-Korea, China en Japan. De verschillende cd's van Psallentes kregen veel lof.

Hendrik Vanden Abeele is doctor in de kunsten aan de Universiteit Leiden. Hij promoveerde op (de zoektocht naar een hedendaagse relatie met) uitvoeringspraktijk van het laatmiddeleeuws gregoriaans.

Gerard Boot kreeg orgel- en pianolessen aan de Zeeuwse Muziekschool van Bram de Wolf, Rien Balkenende en Leen de Broekert. Na cum laude het D-examen te hebben behaald, specialiseerde hij zich in de interpretatie van oude muziek, eveneens bij Leen de Broekert (1949-2009), die een groot specialist was op het gebied van de oude muziek en haar uitvoeringspraktijk.

Gerard Boot is bestuurslid van de in 2020 opgerichte 'Stichting De Rijckere-orgel 1776'. Ook was hij medeorganisator en/of deelnemer van masterclasses door internationaal toonaangevende specialisten in de oude muziek, zoals Francesco Cera, Léon Berben, Luc Ponet en Jean-Luc Ho. Hij is organist van de historische orgels in Baarland, Wemeldinge, Veere en Gapinge. In Baarland is hij vanuit de Stichting Oude Zeeuwse Kerken belast met het *hoederecht* over het buitengewoon authentieke Moreau-orgel uit 1750. Samen met André Poortvliet nam hij een CD op van dit instrument, die in de landelijke pers lovende recensies kreeg.

Barokensemble **Consort of Voices** wil haar publiek verrassen en ontroeren met de mooiste muziek uit 17e en 18e eeuw. Hierbij is een historisch geïnformeerde aanpak richtinggevend. Dit houdt in dat we ons bij het vertolken van de muziek verdiepen in de muziekpraktijk van de barok. Studie van zangtechniek, speelstijl, muzieknootatie, muziektheorie en oude instrumenten zijn daarbij belangrijke onderdelen van het artistieke proces. Uitgangspunten voor onze uitvoeringen zijn onder andere het gebruik van historische instrumenten of kopieën daarvan. Het ensemble heeft een belangrijke focus op het minder bekende repertoire en had succesvolle samenwerkingen met Museum Veere en andere culturele instellingen.

Myrddin Debrabandere voltooit dit jaar zijn bachelor instrumentenbouw aan het Koninklijk Conservatorium in Gent. Afgelopen jaar bouwde hij een hypothetische reconstructie van het quadrupel gefret klavechord op het schilderij *Portret van een jonge vrouw die klavechord speelt*, van Jan van Hemessen dat werd geschilderd in Antwerpen rond 1528-1529. Daarnaast begon hij aan een hypothetische reconstructie van het portatief op het schilderij *De levensbron* (1450), uit het atelier van Jan Van Eyck. Tijdens zijn master zal hij zich verder specialiseren in orgelbouw.

Kamiel Dockx had al van kinds af aan via zijn ouders contact met muziek waarbij het orgel een centrale rol speelde. Daarnaast legde hij zich vanaf de middelbare school ook toe op de beeldende kunsten. Als hogere studie koos hij voor een opleiding waarin deze beide velden tot hun recht kwamen, namelijk muziekinstrumentenbouw.

Tegelijkertijd begon hij ook zijn opleiding beiaardier aan de koninklijke beiaardschool Jef Denyn. In 2023 behaalde Kamiel het masterdiploma in de instrumentenbouw met grootste onderscheiding aan het KASK & conservatorium te Gent. Hiervoor maakte hij een historische reconstructie van een Duits 16e-eeuws claviorganum. Hierna startte hij zijn loopbaan bij Verschueren Orgelbouw waar hij nu voornamelijk focust op het restaureren en bouwen van diverse orgels in de Benelux en daarbuiten.

Bernard Focroulle is een Belgische organist, componist en cultuurmanager. Hij studeerde orgel aan het Conservatorium van Luik en verwierf internationale faam als vertolker van barok- en hedendaagse muziek. Van 1992 tot 2007 was hij directeur van De Munt in Brussel, waar hij het operahuis tot de Europese top liet uitgroeien. Daarna leidde hij het Festival d'Aix-en-Provence (2007–2018). Als docent was hij verbonden aan het Koninklijk Conservatorium Brussel. Hij geldt als een van de belangrijkste Belgische muziekpersoonlijkheden van zijn generatie.

Matthijs van der Moolen speelt graag kamermuziek, zowel oude als hedendaagse. Hij is medeoprichter van het Castello Consort. Met dit ensemble specialiseert hij zich in de expressieve en virtuoze (kamer)muziek van de zestiende en zeventiende eeuw. In 2025 werd zijn solo-album *Ricercati* gepresenteerd bij het label Navis Classics, met daarop oude muziek en de premières van twee nieuwe werken die Martijn Padding voor hem schreef. Als onderzoeker werkt Matthijs momenteel aan zijn proefschrift over de trombone in het zeventiende-eeuwse Frankrijk, Engeland en de Lage Landen. Hij doet dit aan de Musikhochschule Freiburg (Duitsland), in samenwerking met de Schola Cantorum Basiliensis (Zwitserland). In 2024 werd hij geselecteerd voor het REMarkable-programma, als een van de jonge onderzoekers in oude muziek die door de REMA-organisatie worden ondersteund.

André Poortvliet heeft een passie voor barokmuziek en deelt deze graag met het publiek door het geven van concerten op klavecimbel, klavechord, historische orgels en met

ensemble Consort of Voices. Hij volgde klavecimbel- en orgellessen en lessen basso continuo bij Leen de Broekert. Daarnaast waren privélessen klavecimbel bij Bob van Asperen belangrijk in zijn ontwikkeling. Ook volgde hij masterclasses bij onder andere Pierre Hantaï, Christophe Rousset, Francesco Cera en Marieke Spaans. Als uitvoerder zoekt hij naar de vaak complexe relatie tussen de partituur en het bronnenmateriaal, het geschikte instrumentarium en muzikaal resultaat. Hij is gefascineerd door historische klavierinstrumenten en heeft een collectie klavecimbels en klavechorden van meesterbouwers als Jan Boon, Cornelis Bom, Bruce Kennedy en Sebastián Núñez. Hij is bestuurslid van de Werkgroep Muziek van het Koninklijk Zeeuws Genootschap der Wetenschappen, organist van de Oostkerk in Middelburg (De Rijckere-orgel 1779/1783) en initiatiefnemer en bestuurslid van Stichting De Rijckere-orgel 1776. Met deze stichting organiseert hij masterclasses waarbij de kennis van uitvoeringspraktijk van repertoire voor orgel en klavecimbel uit de 16e tot de 18e eeuw verdiept wordt.

Psallentes

Psallentes (°2000) legt zich toe op gregoriaans en aanverwante meerstemmigheid. In de afgelopen 22 jaar hebben ze tweehonderd projecten gerealiseerd. De aandacht voor de oudste vocale muziek is uniek. Onder meer door het onderzoekswerk van artistiek leider Hendrik Vanden Abeele — die op het thema in 2014 promoveerde aan de Universiteit Leiden — staat onontgonnen repertoire centraal, genomen uit laatmiddeleeuwse manuscripten.

Psallentes is een illustratie van de kracht van muziek van voor 1600. Daarover verscheen het boek 'De Stilte van de Muziek voor Bach', van Liesbet Vereertbrugghen, Nicole Van Opstal en Hendrik Vanden Abeele (Borgerhoff & Lamberigts met Klara, 2020), waarin opnames van Psallentes prominent aanwezig zijn. Psallentes wordt structureel ondersteund door de Vlaamse overheid

Adjan Smitsman ontving zijn eerste orgellessen op zijn 12^e levensjaar. Zijn beroepsopleiding tot meubelmaker volgde hij aan het Hout- en Meubileringscollege te Rotterdam. Na als stagiair bij de Gebroeders Van Vulpen te Utrecht de eerste stappen binnen het orgelmakervak gezet te hebben kwam hij daar in 2007 in vaste dienst. In 2017 werd hij directeur / eigenaar van dit bedrijf. Na het samengaan met orgelmakerij Elbertse te Soest in 2023 heet het bedrijf Elbertse & Van Vulpen Orgelmakers.

Vanuit zijn functie was hij zowel verantwoordelijk voor bijzondere restauratieprojecten (o.a. Deventer: Ibach, Arnhem: Strumphler en Tholen: Van Dam) als nieuwbouwprojecten in o.a. Gouda, Drammen en Hem (beide in Noorwegen). Zijn focus ligt op nieuwbouw, restauratie en onderhoud, met daarnaast veel aandacht voor innovaties zoals een geautomatiseerd treedsysteem voor spaanbalgen (recent toegepast in Tholen).

Jeanne Troost volgde haar eerste dwarsfluitlessen bij Lise de Munck, waarna ze zich volledig richtte op zowel de renaissance- als baroktraverso. Ze volgt met veel plezier lessen bij Barbara Ferraz, op de academie in Ekeren (Antwerpen).

Lotte Vertenten studeert dit jaar af aan het Koninklijk Conservatorium in Gent, in de richting Instrumentenbouw. Tijdens haar studie specialiseerde ze zich in historische klavierinstrumentenbouw, met de focus op klavechorden. Na het bouwen van haar eerste klavechord, het anonieme drievoudig gebonden klavechord (ca 1700) uit de Russell-collectie in Edinburgh, bouwde ze in haar master een pedaalclavichord. Dit instrument is een reconstructie van het instrument dat Klaas Douwes beschrijft in zijn boek *Grondig onderzoek van de toonen der musijk*, uitgegeven in 1699 in Franeker.

Bram de Wolf begon zijn muziekstudies aan de Gemeentelijke Muziek- en Balletschool te Bergen op Zoom bij Daan Manneke en Flip Veldmans. Vervolgens studeerde hij orgel en schoolmuziek aan het Brabants Conservatorium te Tilburg. Docenten waren o.a. Huub Houët, Bram Beekman, Tijn van Eijk en Ad van Sleuwen.

Aan de Internationale Zomeracademie voor organisten te Haarlem volgde hij interpretatiecursussen bij Ewald Kooiman, Piet Kee en Harald Vogel.

Tot aan zijn pensionering was hij als orgeldocent, docent Kunst Muziek en Kunst Algemeen en als ondersteuningscoördinator werkzaam aan o.a. Muziekschool Zeeland, Pieter Zeeman Lyceum te Zierikzee en CSW-van de Perre te Middelburg.

Momenteel is hij als organist verbonden aan de Oud-Katholieke Parochie Middelburg. In die hoedanigheid is hij de vaste bespeler van het historische Duyschot / Müller-orgel (1707 / 1754) van de Sint-Augustinuskerk. Daarnaast is hij secretaris van Stichting De Rijkere-orgel 1776 en als zodanig nauw betrokken bij de door deze stichting georganiseerde masterclasses door specialisten in oude muziek zoals Francesco Cera, Léon Berben, Jean-Luc Ho en Luc Ponet. Verder organiseert en verzorgt hij lesprojecten rond het Doe-orgel van Orgelkids voor verschillende typen van onderwijs.

Johan Zoutendijk studeerde kunstwetenschappen aan de Universiteit Gent. Sinds 1996 is hij beroepsmatig werkzaam in de orgelbouw, vanaf 2010 als directeur van Verschuieren Orgelbouw in Ittervoort. Als zodanig was hij verantwoordelijk voor zowel restauratieprojecten (Bergen op Zoom, Buizingen, Schurhoven) als de bouw van nieuwe instrumenten (Tarragona, Roermond, Kristiansand, Enkhuizen).

Hij verdiepte zich in de interpretatie van orgelmuziek in het kader van masterclasses bij Jean Boyer en Andrés Cea Galán. Johan Zoutendijk publiceerde diverse artikelen over orgels en orgelmuziek uit de periode 1500 tot 1900.

Met dank aan

Johan Zoutendijk, directeur van Verschuieren Orgelbouw, en zijn team voor het langdurige traject vanaf de demontage in Beek, de opslag en restauratie te Ittervoort tot en met de opbouw en klankafwerking in de Sint-Augustinuskerk te Middelburg.

Rogér van Dijk, orgeladviseur, die sinds 2020 betrokken is bij ons project en ons met raad en daad bijstond.

Christian Counet, beeldsnijder, voor het vervaardigen van de ornamenten.

Jaap Geluk en zijn team van JG Schilders uit Middelburg voor het schilderwerk aan de orgelkas en het verguldwerk van de nieuwe ornamenten.

Barre Verkerke, decorateur, voor het aanbrengen van de houtimitatie op de nieuwe delen van de orgelkas en de beschildering van de nieuwe ornamenten.

De betrokken **vrijwilligers** die hebben meegewerkt aan het slopen en afvoeren van de voormalige bordesopstelling op de galerij en nu hard aan het werk zijn met de afwerking van de vloer.

De leden van ons **Comité van Aanbeveling**, voor het feit dat ze als ambassadeurs een belangrijke bijdrage aan het welslagen van ons project hebben geleverd.

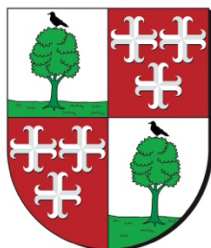
Het **kerkbestuur van de Oud-Katholieke Parochie Middelburg**, voor het verlenen van onderdak aan ons ambitieuze project en voor de prettige manier waarop we samenwerken.

Partners

De aankoop, restauratie en overplaatsing van het De Rijckere-orgel is mede mogelijk gemaakt door onze vele donateurs, adoptanten van de orgelregisters en onderstaande organisaties:

Stichting tot
Behoud van het
Nederlandse
Orgel

Familiefonds
Hurgronje

Wijnkoperij
VLIEGENDT HERT

VLIEGENDT
— HERT —

DE FRANS
MORTELMANS
STICHTING

het
cultuurfonds

Stichting De Rijckere-orgel 1776

De Stichting De Rijckere-orgel 1776 heeft als doel het culturele erfgoed van de Vlaamse orgelbouwfamilie De Rijckere te ontsluiten voor een breed publiek, door:

- kennis omtrent de orgelbouwfamilie De Rijckere en haar orgels te verdiepen en te delen met het publiek;
- het organiseren van concerten, masterclasses en orgelexcursies zodat orgelstudenten en orgelliefhebbers kennis kunnen maken met dit specifieke Vlaamse orgeltype.

Educatie

Educatie vormt dus een belangrijke pijler van de stichting. Periodiek worden experts uitgenodigd om hun kennis te delen over componisten en hun repertoire. Afgelopen jaren zijn de volgende masterclasses georganiseerd:

- 2021: *‘Orgel- en klavecimbelwerken van Girolamo Frescobaldi’* met Francesco Cera
- 2021: *‘Orgel- en klavecimbelmuziek van Jan Pieterszoon Sweelinck’* met Léon Berben
- 2022: *‘17e en 18e eeuwse orgelmuziek uit de Zuidelijke Nederlanden en het Prinsbisdom Luik’* met Luc Ponet
- 2023: *‘Orgel- en klavecimbelwerken van William Byrd’* met Léon Berben
- 2025: *‘Klaviermuziek aan het Brusselse Hof’* met Jean-Luc Ho
- 2026: *‘Orgel- en klavecimbelmuziek van Louis Couperin en tijdgenoten’* met Léon Berben

Ook voor komende jaren staan masterclasses op het programma, waarbij beide orgels van de Sint-Augustinuskerk en het orgel van de Oostkerk ingezet zullen worden. Daarnaast werden in samenwerking met diverse scholen lessen rond het “Doe-orgel” van Orgelkids verzorgd. In de nabije toekomst hopen we deze vorm van educatie verder uit te bouwen.

Expositie

De komende jaren willen we op de orgelgalerij een permanente expositie **‘De klank van Middelburg’** inrichten waarin drie eeuwen muziekgeschiedenis van Middelburg ontsloten wordt. Het muziekleven van 1550-1850 wordt op interactieve wijze gepresenteerd, waarbij ingegaan wordt op de orgelgeschiedenis van de stad, instrumentenbouwers die in Middelburg leefden en werkten, componisten die Middelburg bezocht hebben en muziek die in Middelburg uitgegeven en gespeeld is.

Bestuur Stichting De Rijkere-orgel 1776

Gerard Boot, *voorzitter*

André Poortvliet, *penningmeester*

Bram de Wolf, *secretaris*

Comité van aanbeveling Stichting De Rijkere-orgel 1776

Hugo de Jonge (voorzitter)

Commissaris van de Koning in Zeeland

Léon Berben (lid)

internationaal concertorganist & klavecinist

titulair-organist historisch orgel in Ostönnen (DE)

Bart Jacobs (lid)

internationaal actief als organist & klavecinist

organist-titularis van de Sint-Michiels- en Sint-Goedelekathedraal te Brussel

organist van de Onze-Lieve-Vrouw-en-Leodegariuskerk van Bornem

docent orgel aan het kunsthumaniora van LUCA School of Arts in Leuven

Rein van der Kluit (lid)

voorzitter Stichting Internationaal Orgelconcours Haarlem

erevoorzitter KVOK

Luc Ponet (lid)

organist-titularis O.L.V.-basiliek Tongeren (monumentaal Le Picardorgel, 1750)

organist-in-residentie Landcommanderij/kasteel Alden Biesen

artistiek directeur Baroque & more

stadsorganist en curator Leuven Orgelstad

gastprofessor (hoofdvak orgel) Leuven University College of Arts, campus Lemmens, Leuven

Steun ons!

Ook in de toekomst is geld nodig voor het onderhoud van het orgel. Wilt u ons steunen? Dat kan op verschillende manieren: door donateurschap, een eenmalige gift of door de speciale De Rijkere-wijnen of de CD '*Fugue & Caprice*' te kopen. Op de website www.derijkereorgel.nl vindt u meer informatie.

Masterclass met Andrés Cea Galán over *Facultad orgánica*

donderdag 17 september t/m zaterdag 19 september 2026

Sint-Augustinuskerk, Middelburg

MASTERCLASS en CONCERTEN

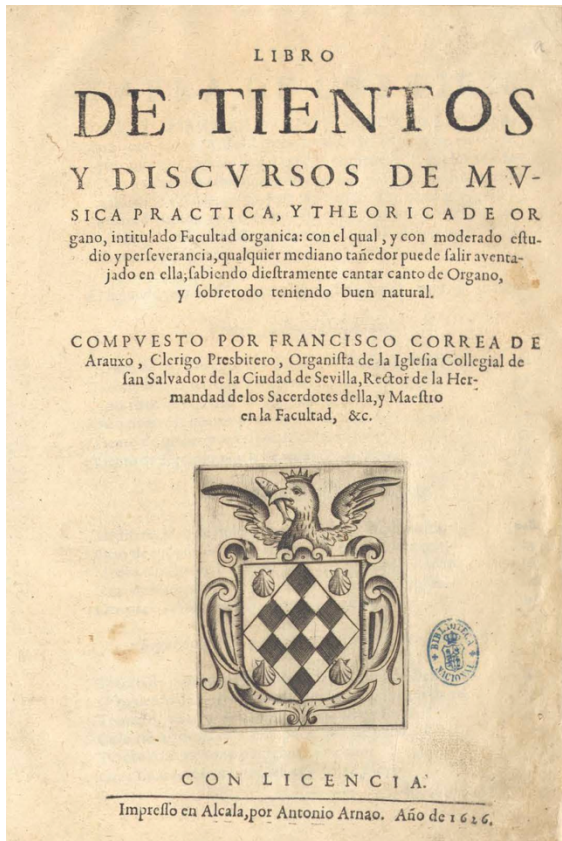
Facultad orgánica (Alcalá, 1626) van Francisco Correa de Arauxo (1584-1654)

Andrés Cea Galán (Sevilla) orgel & klavechord

In 1626 verscheen in Alcalá een van de meest invloedrijke orgelpublicaties uit de Spaanse barok: *Facultad orgánica* van Francisco Correa de Arauxo.

Vier eeuwen later vormt dit meesterwerk het uitgangspunt voor een bijzondere driedaagse masterclass met de Spaanse organist en musicoloog Andrés Cea Galán, een internationaal vermaard kenner van het Iberisch repertoire.

Deelnemers verkennen Correa's rijke muzikale taal – vol virtuositeit, retoriek en expressieve dissonanten – en verdiepen zich in de uitvoeringspraktijk van de 17e-eeuwse Iberische wereld. Aan bod komen onder meer registratie, versieringen, tabulatuur en de relatie tussen orgel en klavechord.

Inschrijven als actieve deelnemer (er is nog één plaats) of luisteraar kan via onze website www.derijckereorgel.nl

